

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

İLÂHİYAT FAKÜLTESİ
DERGİSİ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ İLÂHİYAT FAKÜLTESİ
TARAFINDAN YILDA BİR ÇIKARILIR

Cilt : XXII

BİR TÜRKÇE KASAS-I ENBİYÂ

Dr. Günay TÜMER

Doçentlik tezi olarak seçtiğimiz Hz. Meryem'le ilgili konu üzerinde araştırmalarımızı sürdürürken H. 831 (M. 1428) tarihinde yazılmış Türkçe bir Kasas-ı Enbiyâ dikkatimizi çekti. Kastamonu İl Kütüphanesinin yazma eserler bölümündeki bu eski yazmanın mütercim ya da müellifini tesbit için yine aynı kütüphanedeki Arapça Kasas-ı'l-Enbiyâ nüshalarına başvurmuşsak da bir sonuca ulaşamadık. Ahmed Cevdet Paşa'nın "*Kıssa-ı Enbiya*" adlı eseri bizi bu şekilde okumaya alıstırmışken bütün eski nüshalarda kelimenin "kasas" şeklinde geçmesi "kıssadan hisse alma"yı seven bizler için bir yadırgama konusu olduğundan önce "kasas" kelimesi üzerinde duracağız.

Bu kelime, Arap gramerinde "kassa-yakussu" fiilinden masdar olarak gelmektedir. Şu anlamları ihtiva eder: anlatma, haber verme, bildirme, hikâye etme; bir şeyin izini takip ederek arkasına düşme, takibe şayan bir haber nakil ve hikâye etme, (masdar hima'na'l-mef'ûl) maksus ya da kıssa-kısas.

"Kısas" kelimesi, kıssa'nın çoğuludur; Kur'an-ı Kerim'de geçmemektedir; "kasas" kelimesinin ihtiva ettiği geniş anlamlara sahip değildir. Kasas, Kur'an-ı Kerim'de beş yerde geçer ve bir sûrenin de ismidir.¹ Kasas, sadece hikâye etmek değil; bir kimseye veya bir şeye dair hadiseleri adım adım takip etmek, olduğu gibi, noktası noktasına hikâye etmek, nakletmektir².

Bu kısa açıklamadan da anlaşılmaktadır ki Kasas-ı Enbiyâ (ya da Arapça nüshalardaki gibi Kasas-ı'l-Enbiyâ), bir nevi peygamberler

1 III, 55; VII, 175; XII, 3, III; XXVII, 25; XXVIII. sûrenin ismi. (Yusuf Sûresindeki "Absene'l-kasas" ibaresinin kasas kelimesinin alışkanlıkla kısas şeklinde alınışına örnek olarak bkz. Meydan Larousse, VII/265).

2 Bkz. İslâm Ans., Kıssa Mad., VI/771 vd., İst. 1968; Elmalılı Hamdi Yazır, Hak Dini Kur'an Dili, -Türkçe Tefsir-, IV/2846, İst. 1960.

tarihidir. Bu isim altındaki kitaplarda umumiyetle yaratılış ve Hz. Âdem'den peygamberlik müessesesinin son buluşuna kadar Hz. Muhammed de dahil Kur'an-ı Kerim ve Hristiyan Kitab-ı Mukaddesinde zikri geçen peygamberlerin kıssaları, hayatları, mücadeleleri vb. anlatılmaktadır. Bu kitaplar, bazan belirli bir peygamberden başlayıp belirli bir olayla da son bulabilir. Meselâ Muhammed b. Yusuf el-Kereki tarafından Arapça olarak 741/1340-1341 de yazılıp Mehmed b. Yusuf b. Mustafa el-Çerkesi tarafından 1082/1671-1672 de Türkçe'ye çevirilen bir Kasas-ı Enbiyâ, Benî İsrail peygamberlerinden Yuşa'dan başlayıp Fil Vak'asına kadarki peygamber kıssalarını ihtiva etmektedir³.

Kasas-ı Enbiyâ'larda verilen bilgilerin tefsir ve İslâm tarihi, tarihle ilgili kitaplarda, hadis şerhlerinde de bulunduğu görülmektedir. Nitekim Kur'an-ı Kerim ve hadislerde zikri geçen peygamberlerle ilgili bilgiler doğrudan doğruya Âyetler ve hadisler verilerek sunulmakta diğer bilgiler ise umumiyetle Vehb b. Münebbih ve Ka'bu'l-Ahbar'a dayandırılmaktadır. Bu bakımdan tefsir ve tarih kitaplarındaki İsrailiyat büyük çapta Kasas-ı Enbiya kitaplarında bir araya gelmiştir. Gerek Kasas-ı Enbiya, gerekse de tefsir ve tarih kitaplarında diğer dinlerle ilgili olarak verilen bilgilerin dinler tarihi bakımından tenkidini bir tarafa bırakırsak, Arapça, Farsça ya da Türkçe Kasas-ı Enbiya kitaplarının asırlarca halkın dinî menkabe, hikâye, destan ihtiyacını karşılamış olduğunu söyleyebiliriz.

Kâtip Çelebi, Kasas-ı Enbiya alanında eser veren bilginlerden bahsederken bu konunun ilki olarak Vehb b. Münebbih (Ö. 110/728)'i zikretmekte ise de bilebildiğimiz en eski Kasas-ı Enbiya müellifleri olan Sehl b. Abdullah et-Tüsterî (Ö. 283/896) ve Ebû Amr b. Ahmed b. Hâlid b. Yezid el-Kurtubî el-Mâlîki (Ö. 322/934)⁴ ile aralarında bir fasıla mevcuttur⁵.

Ebû Abdillâh Muhammed b. Ahmed. b. Mutarrif el-Kinânî et-Tarafî (387-454/997-1052), Muhammed b. Abdulmelik el-Müsebbihî el-Harrânî (Ö. 420/1029), Ebu'l-Hasen er-Râvendî Saîd İbn Hibetillah, Ebu'l-Fazl Muhammed b. İdris el-Bidlîsî er-Rûmî (Ö. 982/1574), Ab-

3 Bu konuda bkz. İstanbul Kütüphaneleri Tarih-Coğrafya Yazmaları Kat. Shf. 343, İstanbul 1943. Eserin el-Kereki'ye ait olup olmaması hususunda bkz. Dipnot 8.

4 İbnu'l-Cebbâb diye bilinir.

5 Bkz. Kâtip Çelebi, Keşfu'z-Zunûn, II/1328 İstanbul 1972; Bağdathî İsmail Paşa, Keşfu'z-Zunûn Zeyli, II/228, İstanbul 1972; Broc. Gesc. der Ar. Lit. Suppl. I/593.

dullah b. Muhammed Rıdâ el-Huseynî⁶ gibi Arapça Kasası'l-Enbiya yazan müellifler yanında Muhammed b. Hasen ed-Dandürmî, İbrâhîm b. Halef en-Nisâbûrî gibi Farsça yazarlar varsa da, Brockelmann'ın ilk iki sırada zikredişindeki isabeti belirterek, diğer dillere en çok çevirilen ve yazma nüshaları dünya kütüphanelerine yayılmasından en fazla bilindiğine hükmedebileceğimiz, aynı zamanda ülkemizde de çok alâka görmüş olanlarının es-Saâlebî ve el-Kisâininki olduğunu söyleyebiliriz⁷.

Ebû İshâk Ahmed b. Muhammed b. İbrâhîm es-Sa'lebî en-Nisâbûrî eş-Şâfiî (Ö. 427/1035)'nin yine el-Kisâi gibi Arapça yazdığı eserinin ismi "*Kitâbu Arâisi'l-Mecâlis fi Kasası'l-Enbiyâ*"dır. Muhammed b. Yusuf el-Çerkesî tarafından "*Nefâisu'l-Arâis ve Yevâkitu't-Ticân fi Kasası'l-Kur'ân*" adı altında Türkçe'ye çevirilmiş olduğunu Brockelmann zikreder⁸. Ancak hemen belirtmeliyiz ki onun zikretmediği Mûsâ b. Hacı Huseyn el-İznîkî'ye ait ayrı bir çeviriyi Süleymaniye Kütüphanesinde gördük. Es-Sa'lebî'nin eserinin Tatarcaya ve diğer Türk lehçelerine de çevirildiğini biliyoruz⁹.

Ebû Ca'fer Muhammed İbn Abdillâh el-Kisâi (H. V. asırda)'nin eserinin ismi "*Kitâbu Bed'i'd-Dünyâ Ve Kasası'l-Enbiyâ*" olup Türkçe ve Farsça'ya çevirilmiştir. Süleymaniye Kütüphanesindeki bir Türkçe çevirisi Mustafa Efendi İbn Emirzâ el-Bolevî'ye ait olup yazmanın sonunda "1145 (1732) *de kitabet-i tercümesi*"nin bittiği zikredilmekte ve müellif hattı olduğu anlaşılmaktadır¹⁰.

6 Bkz. Keşfu'z-Zunûn, II/1328; Keşfu'z-Zunûn Zeyli, II/228; Gesc. der. Ar. Lit., Suppl. I/593, GAL. II/580.

7 Bkz. Gesc. der. Ar. Lit., Suppl. I/591-2; Keşfu'z-Zunûn, II/1328.

8 Yazımızın başlarında (Bkz. Dipnot 3) M.b. Yusuf'un çevirisini el-Kereki'den göstermiştik. Brockelmann, bu Türkçe çeviriyi isminden de faydalanarak (İznîkî'yi zikretmeyerek) es-Sa'lebî'den yapılmış olarak göstermektedir. Ayrıca çeviri tarihini de Dipnot 3 de belirttiğimiz kaynağın verdiği tarihin (H. 1082) yakını olarak H. 1282 şeklinde zikretmektedir. Kasası'l-Enbiya müellifleri arasında el-Kereki'nin ismini göremediğimizden Tarih-Coğ. Yazmaları Kataloğundaki bilginin bu Kasası'l-Enbiya'nın Arapça nüshasını yazan müstensihaten zuhûlen verildiğini düşünmektesek de yazmayı görüp inceleyemediğimizden bir sonuca ulaşamadık.

9 Bkz. Gesc. der. Ar. Lit. Suppl. I/592. Rabğuzî'nin Çağatayca Kasası'l-Enbiya çevirisi için bkz. Ahmet Caferoğlu, Türk Dili Tarihi, shf. 89-93 (II. Baskı) İst. 1964; Rabğuzî, Çağatayca K.E., Türk Dili ve Ed. Der. C. XI, Shf. 47-66.

10 Bkz. Suppl. I/591-2. Süleymaniye kütüphanesinde İznîkî ve Bolevî'nin yazmaları Kasası'l-Enbiya Tercümesi adı altında 297. 9:94. 35. Şazeli 126 ve 297. 9:94.35. Hüseyin Paşa 444 de kayıttır. (Günümüz "*Kasası*" yazarları için bkz. İ. Cerrahoğlu, Tefsir Usulü, Ank. 76,173)

Ülkemizde Arapça olsun Türkçe olsun henüz incelenmemiş birçok Kasas-ı Enbiya nüshaları bulunmaktadır¹¹.

Bizim Kastamonu İl Kütüphanesinde tesbit ettiğimiz 831/1428 tarihli Kasas-ı Enbiya yazması Türkçe'dir, o günün Türkçesinin özelliklerini ihtiva etmekte oluşu bakımından Türk dili ve edebiyatı üzerinde çalışanlar için ayrı bir öneme sahiptir. 2827 numarada kayıtlı eserin hattı güzel bir nesihdir. Ölçüsü: 300X210 (metin), 400X320 (kitap) olup her sahifede 15 satır bulunmaktadır. Varak (yaprak) sayısı 340'dır¹². Yazma, meşin ciltli ve mikleplidir. Yazı harekeli olup belirli yerlerde kırmızı, onun dışında siyah mürekkep kullanılmıştır. Meselâ Âyetler ve orta bölüm başları kırmızı yazılmıştır. Metin içinde eksik varak yoktur. Cilt, herhalde ilk cildi olmalıdır. Cildin ön ve arka yüzlerinde boyuna beyzî çiçek motifli alanlar bulunmaktaysa da yıpranmıştır. İçindekiler listesinin ilk yaprağı yırtılmış, az bir kısmı kalmış, sonradan eksik kısım ilâve edilmiştir. Sahifeler belirtilerek kitabın muhteviyatı şöyle veriliyor:

“Kıssa-i Zekerıyyâ Aleyhisselâm. Kıssa-i Yahyâ Aleyhisselâm. Kıssa-i İmrân, Meryem Atası. Kıssa-i Meryem, doğduğu, Aleyhisselâm. Kıssa-i Meryem, yüklü olduğu, Aleyhisselâm. Kıssa-i Meryem, İsâ(yı) doğurduğu, Aleyhisselâm. Kıssa-i İsâ Aleyhisselâm, ölü oğlanla ve Mısır kadisiyle. Kıssa-i İsâ'nın renkrız ile hikâyeti. Kıssa-i Nâbînâ ve Mübtelâ, İsa ile, Aleyhisselâm. Kıssa, havarilerin, İsâ ile, Aleyhisselâm. Kıssa, Yûnus havarinin, Radıyallahu anh. Kıssa-i Matta, havari, Radıyallahu anh. Kıssa, Saliha avratın kim hayız görmüştü. Kıssa, ekmekler issinün kim İsa ile yoldaşlar, Aleyhisselâm. Kıssa, gökden

11 Kastamonu İl Kütüphanesinde 2894 numarada kayıtlı istinsah tarihi 873/1468 olan bir El-Kisâf nüshası vardır. Nüsha sıhhatli, yazı güzeldir (Zahriyesinden el- Cenâb es-Seyfî b. İbrahim b. el-merhûm Demirbay tarafından yazıldığı anlaşılan bu nüshanın beraber ciltlendiği ikinci yazmanın sonunda İsmail b.İbrahim b.İsfendiyar tarafından vakfedildiği -H. 879 da-yazılıdır.) Ayrı bir Kasas-ı Enbiya nüshasının baş kısmı bulunmadığından kütüphaneye tesbiti yapılamamıştı, biz son sahifelerinden birisinde bir ketebe kayıma rastladık: “Ketebe hu... Muhammed b.Hîbetullah...b.Muhammed b.el-Hasan el-Maarri el-Esnâvî.” (Hattından, cilt ve kağıdından çok eski bir nüsha olduğu anlaşılıyor. “Ketebe” kaydından müellif hattı olduğu kanaatindeyiz. Üzerinde ayrıca çalışmak gerekiyor). Kastamonu İl Kütüphanesindeki Kasas-ı Enbiya ve Kasas-ı Kur'an nüshalarının kayıt numaraları: 2659, 2894, 3239 ve 1207/1 dir.

Muslihiddin Mustafa İbn Muhammed el-Lâdikî'ye ait Türkçe bir Kasas-ı Enbiya'nın mevcudiyetini de bu arada zikredelim.

12 680 sahife.

indiği İsa kavmine, Aleyhisselâm. Kıssa-i İsa, göğe ağduğu, Aleyhisselâm. Kıssa, havarilerin ve Yahyâ peygamberi öldürdükleri. Kıssa, Şem'un bin Mesrûc'un ve ona belâlar erdiği. Kıssa-i ehl-i Mervan. Kıssa, Benî İsrâîl'de iki karyenin hikâyeti. Kıssa, Benî İsrâîl arasında hilâf düştüğü. Kıssa-i Cercîs Aleyhisselâm. Kıssa-i Eshâbi'l-Uhdûd ve onların kerdleriyle;¹³ Kıssa, putperestlik âğâzı. Kıssa, âtesperestlik âğâzı. Kıssa-i âğâz-ı cuhûdân, cuhudluk âğâz olunduğu. Kıssa-i âğâz-ı tersâlik. Kıssa-i eshâbi'l-fil. Kıssa-i Muhammed Mustafa. Doğduğu, Aleyhisselâm. Kıssa-i Peygamber Aleyhisselâm, Hatice'yi aldığı, Kıssa-i hicret-i peygamber, Aleyhisselâm. Kıssa-i Bedr-i Kübrâ. Kıssa-i harb-i Uhud. Kıssa-i harb-i Hendek. Kıssa-i Benî Kureyza. Kıssa-i Bedr-i Sağır. Kıssa-i Resul, Mekke'ye vardığı ve feth-i Hayber. Kıssa-i Benî Nadîr. Kıssa-i feth-i Mekke. Kıssa-i emâret-i Ebûbekr. Kıssa-i ehl-i Rûm ve Pers. Kıssa, Pers ehlinin galebesi, Rum'a. Kıssa, Rum ehlinin galebesi, Pers ehline. Kıssa-i ehl-i tehavun. Kıssa-i harb-i Tebük. Kıssa-i kudûm-i Ca'fer Tayyar. Kıssa, münafıklar yalanı, Âişe'ye. Kıssa-i mi'râc-ı resul. Kıssa, peygamberin adları. Kıssa-i mu'cizât-ı resul. Kıssa-i Zeyneb, aldığı. Kıssa, peygamberin nesebi ve hulki ve zühdü. Kıssa-i vefât-ı peygamber. Kıssa-i Maaz, resul vefatında. Hilâfet-i Ebûbekr. Kıssa-i Müseylime-i Kezzab. Hilâfet-i Ömer. Hilâfet-i Osman. Hilâfet-i Ali. Fezail-i Ebûbekr ve Ömer ve Osman ve Ali. Fezail-i Ehl-i Beyt-i Peygamber. Kıssa-i velâyet-i Hasen ve Hu eyn. Hadîs-i Abbâs b. Abdulmuttalib. Hadîs-i maktel-i Huseyn b. Ali, Radiyallahu anhumâ."

Kitabın başında hamdele ve salveleden sonra şöyle bir açıklama yer alıyor:

"Bilgi kim bu kitab içinde peygamberler kıssası vardır. Ve Muhammed Mustafa gazâveti¹⁴ vardır. Ve dahî Emîru'l-Mu'minin Ebû bekr ve Ömer ve Osman ve Ali gazâveti¹⁵ vardır. Ve maktel-i Hasen ve Huseyin vardır. Rıdvanullahi aleyhim ecmaîn."

Sonra "*Kıssa-i Zekerıyyâ Aleyhisselâm*" diye ortada kırmızı mürekkeple yazılmış bir başlık altında metin başlıyor:

"Böyle eydür Ka'bu'l-Ahbâr kim Zekerıyyâ Âzen oğliydi ve İmrân Mâyân oğliydi ve ikisi dahî Süleyman peygamber oğlanlarındandı,

13 Burada muhteviyat listesinin birinci sahifesi bitip ikinci sahifesi başlıyor.

14 gazevâti olmalı.

15 Bkz. Dîpnot 14.

Aleyhimüsselâm. Ve onlar düğeli bir ihtiyar er oğlanlarındandı. Ger Benî İsrâîl'den kim ânun adı İsrâîl bin Hârûn idi. Ve Zekeriyâ'nun avratının adı Yelsefe'îdi. İmran avratının adı Hanne'di. Ve Zekeriyâ, durugiredi peygamberlik gelmezden öğdin. Ve Zekeriyâ bir er îdi kim dâim ibâdetten ve tesbihden ve tehlilden hâlî degulîdi. Ömrü uzunîdi. Şöyle kim eydürler: yüz onbîş yıl ömürîdi igen buzürgvar ve muslihîdi.

Kavluhû Taâlâ: (وذكر يا إذ نادى ربه رب لا تذرنى فردا وأنت خير الوارثين)

Ya'nî: Ve Zekeriyâ çûn nidâ itdi Hudâvendine kim: Ey Hudâvendî-men, koma beni تنها ve sen mîras ahcılar yekrekisin. Ve eydürler kim anun rûzigârında Beytu'l-Makdis peygamberlerden hâliyîdi. Pes bir gün Zekeriyâ, cedit Davud'un mihrabında تنها oturmuşîdi. Tesbih ve tehlîl okurîdi. Olzaman Cebrail Aleyhisselâm ânun öğine geldi ve âna selâm virdi. Zekeriyâ selâmınun cevâbın virdi. ...."

Metin aşağıdaki cümlelerle bitiyor:

"Ubeydullah laanchullah eyitdi: Eđer pîr degulmuşseydün şimdi buyurdum, pâre pâre eyleyelerdi, Velâkin ol ak sakalundan utanurum. Zeyd ağlayordu. Ubeydullah katından taşra gitdi. Ve ba'zı kavm didiler kim Yezid etegün ucunî Hüseyin'in dişî üstüne kodî ve eyitdi: Eyâ Ebâ Abdillâh (كنت حسن المضحك). Ya'nî: Ey abdullah, öldün sen, görklü güleceñ veyahud ey abdullah ki Huseyn'sin, öldün, sen eyü güleç dudaklu. Ve ba'zılar eydür: Yezid, Ali'ye ve Huseyn'e buyurdu, minber üzerine kim la'net ideler ve edügile. Ağzını ve dişini urdu. Ve bizimle ânı bilmezüz. Bin ve yüzbin kez Tengri'nün la'neti üstüne olsun kim Emîru'l-Mü'minin Osman'ı ve Emîri'l-Mü'minin Ali ve Hasan'ı ve Hüseyin'i öldürdü ve anları öldürmeye rıza virdi ve dahî anların üstüne kim Peygamber'i sevmez ve dahî ânların üstüne olsun kim ânların hakkında yoz söz söyler."

Başlayış ve bitişini yukarıda aynen verdiğimiz yazmanın arka kapağa bakan son sahifesinde bütün sahifeyi kaplayacak büyüklükte ve kırmızı mürekkeple ferağ kaydı şöyle veriliyor:

"Temme Kasasu'l-Enbiyâ Aleyhimüsselâm biavni'l-lâhi taâlâ ve hüsnî tevfikihî ve kad vakaa'l-ferâğu min tezhîbihî yevme's-sülüsâ min Recebi'l-Müreccebi fi seneti ihdâ ve selâsine ve semâniyete mieh. fi sene 831"

Ferağ kaydının altında 1188/1774 de vakfedildiğine dair bir vakıf kaydı var. (Zaten yazma Halidiye Dergâhına vakfedilmiş, mühürlü.)

Hernekadar yer yer bazen imlâ, bazen de hareke hatası, yazı değişikliği göze çarpmakta ise de yazma iyi bir kâğıt ve cilt malzemesi kullanıldığından günümüze kadar gelebilmiştir. Ancak müellif ya da mütercimini anlamamıza yardım edebilecek bir varakının yıpranıp belki yırtılıp sonradan yazılmış olması eser için bir şanssızlık teşkil etmektedir¹⁶ Yukarıda zikrettiğimiz ferağ kaydında bir te'lif, tercüme ya da istinsah tasrihatı mevcut değildir. Muhteviyat listesinin ilk sahifesinin zayi olması ve eserin Hz. Zekeriyâ'dan başlaması eksik bir nüshadan istinsah edildiğini akla getirmekte ise de yazımızın başlarında belirttiğimiz gibi Kasas-ı Enbiyâ'ların bâzen herhangi bir peygamberden başlayabilmesi ve yazmanın sonundaki ferağ kaydında istinsah tasrihatı bulunmaması bu ihtimâli kuvvetli kılmamaktadır. Yazma sahifelerinde baştan sona bir eksiklik bulunmamaktadır. Yazmanın ferağ kaydındaki "*Ve kad vakaa'l-ferâğu min tezhîbihî*" şeklinde daha aşağıda verilen 831 Hicri tarihinde eserin tezhîbinden fâriğ olduğunun belirtilmesi, bizi "tezhîb" kelimesinin anlamları üzerinde bir defa daha düşünmeye sevketti. Eser, bildiğimiz elsanatı tezhipte ilgili bir eser değildir. Diğer bir ifadeyle yazma tezhipli bir yazma değildir. Burada tezhîb, fazlalıkları çıkartmak, derlemek, icmal etmek, ihtisar etmek gibi bir anlam ifade etmektedir. Ayrıca bir istinsahtan söz edilmediğine göre yazmanın konusuyla ilgili kitaplardan ihtisar edildiğini düşünebiliriz. Bunu destekleyecek bir husus da eserin müellif ya da mütercimini tesbit edebilmek için yaptığımız karşılaştırmalarda metnin ve muhteviyat listesinin onları tutmamasıdır. Bu arada şunu da ilâve edelim ki Kasas-ı Enbiya kitaplarında siyer tarzındaki bilgiler pek az bulunur. Halbuki bu yazmada en geniş kısım Peygamberimizin ve dört halifenin hayatlarıyla ilgilidir ve eserin dörtte üçünü teşkil etmektedir.

Yukarıda Kasas-ı Enbiyâ çevirileri ile ilgili olarak verdiğimiz bilgiler hatırlanırsa bu Türkçe Kasas-ı Enbiyâ nüshasının önemi daha iyi anlaşılır. Çünkü hemen hemen Türkçe çevirilerin çoğu bu yazmadan sonraki bir tarihi taşımaktadırlar. Öte yandan çevirilerin dışında Türkçe

¹⁶ Zira o zayi olan varakın ön yüzünde bu konuda yardımcı olabilecek bilginin verilmiş olması kuvvetle muhtemeldir.

bir Kasas-ı Enbiyâ te'lif edildiğine dair kaynaklarda bir bilgiye rastlamıyoruz¹⁷.

Bu nüsha, kime ait olduğunu bilmesek de, bize yeni bilgiler kazandıran, kültür tarihimiz itibariyle, dil ve edebiyatımızın seyri bakımından önemli bir kaynaktır.

---

¹⁷ Ahmet Cevdet Paşa da kendisinden önce Türkçe bir Kasas-ı Enbiya te'lif edilip edilmediği yolunda bir bilgi vermiyor.